

Aspazija (1865 – 1943):

dzejniece, dramaturģe, publiciste un feminisma
ideju ciltsmāte Latvijā.

...viņas darbībai un literārajiem darbiem ir būtiska loma intelektuālās diskusijas rosināšanā par **sieviešu emancipāciju** (atbrīvošana vai atbrīvošanās no atkarības, pakļautības, aizspriedumiem, līdzvērtīga sabiedriska stāvokļa iegūšana (īpaši attiecībā uz sieviešu tiekšanos pēc līdztiesības)).

1.grupa: Talantīga, spilgta, spēcīga, daudzšķautņaina personība, līdz galam neizpētīts, leģendām un mistikas apvīts ir viņas dzīvesstāsts.

Aspazijas jaunradei un sabiedriski politiskajām aktivitātēm ir būtiska nozīme ne tikai latviešu literatūras, bet arī vispārējās domāšanas kultūras un intelektuālās diskusijas attīstībā.

Aspazijas (1865-1943) īstais vārds bija Johanna Emīlija Lizete Rozenberga, taču jau agrā jaunībā viņa sev izvēlējās zīmīgu pseidonīmu.

Aspazija bija viena no pirmajām autorēm latviešu literatūrā, kas cīnījās par sieviešu lomu sabiedrībā. Viņas lugās centrālā varone bieži vien bija sieviete, kas uzdrošinājās vērsties pret sabiedrības trulumu, kritizēt tā laika aizspriedumus un aizstāvēt savas tiesības.

19.gadsimta 90.gados Aspazija īpaši pievērsās cīņai par sieviešu tiesībām uz augstāko izglītību. Vēlāk viņa to raksturoja kā divu pasaulu kauju, kuras laikā nācies pierādīt, ka sievietes ir līdzvērtīgas vīriešiem un tikpat spējīgas “uzņemt garīgu materiālu”. Pretestība bija tik liela, ka viņa savu uzskatu dēļ pat zaudēja darbu. Pēc laika sievietes guva uzvaru šajā cīņā, tomēr, kā norāda Aspazija, neviena no toreizējām sieviešu tiesību izkarotājām – arī viņa pati – pie studēšanas netika.

2.grupa: Aspazija 20.gadsimta sākumā savos rakstos pauda vilšanos, ka jaunās sievietes, kurām augstākā izglītība nu ir brīvi pieejama, nevēlas iegūtās zināšanas ziedot tautai, “plašākam darba laukam un vispārības uzdevumiem”. Dzejniece sievietei izvirzīja augstākas prasības – pierādīt, ka “viņa ne tikvien spēj garīgu materiālu uzņemt, bet spēj to arī pārvērtēt un pati tālāk pētīt un ko jaunu dot”.

“Sieviete ir pierādījusi, ka viņa ir cilvēks, bet ceļš no cilvēka ved tālāk uz – cilvēci.”
(Aspazija)

Aspazija mudināja sievietes ņemt savās rokās vispārējo tautas labumu, kā arī dibināt sieviešu biedrības, lai veicinātu tautas izglītību un attīstītu tās vispārējo saimniecisko stāvokli. Līdzīgi kā savās lugās, viņa arī prozā un publicistikā uzsvēra, ka sievietei sabiedrībā jāuzņemas priesterienes loma – jānes tautai gara gaisma. Viņa bija pārliecināta, ka sievietes ar savu dedzību un gara spējām bieži vien var paveikt vairāk nekā vīrieši.

3.grupa: Ar jaunu sparū Aspazija sevi pieteica sabiedriskajā un kultūras darbā pēc atgriešanās Latvijā 1920. gadā. Tieši Aspazijas darbs Satversmes sapulcē palīdzēja Latvijai kļūt par vienu no modernākajām republikām tālaika Eiropā, nodrošinot sieviešu līdztiesību kā politiski, tā sabiedriski kopumā. Ilgi politiķu atmiņā saglabājies Aspazijas teiciens Satversmes sapulcē “Nu ir atkal tumsības mucai tapa pasprukusi!”, viņas uzstāšanās kultūras jautājumu un laulības likuma lietā, kā arī viņas emocionālās runas skolotāju un jauniešu sanāksmēs, taču divi pieminētie jautājumu cikli ir un paliek novatoriskākie un zīmīgākie mūsu kultūras attīstībā.

Runādama par laulības jautājumu, Aspazija konsekventi uzsver, ka latviešu sievietei ir tādas pašas tiesības kā vīrietim “pēc gaismas tiekties”, resp., iegūt izglītību, darboties sabiedriskā laukā, strādāt profesijā, kas viņu interesē. Tad laulība kļūs par divu garīgi līdzvērtīgu un materiāli neatkarīgu personību kopdzīvi, kuras viena otrai spēj dot gan fizisku maigumu, gan garīgu jaunatklāsmi. Šī tēze tiek īpaši uzsvērtā 1894. gada nogalē ne visai veikli uzrakstītajā novelē “Cīņa par nākamību”, kas lielā mērā iezīmē savstarpējo attiecību principus, kas Aspaziju un Raini nodarbina nākamās gadu desmitus. Un daudzas latviešu sievietes ir bijušas pateicīgas par Aspazijas publiski pasludināto modernās laulības dzīves principu.

Aspazija (1965 – 1943):

dzejniece, dramaturģe, publiciste un feminisma
ideju ciltsmāte Latvijā.

1.grupa: Talantīga, spilgta, spēcīga, daudzšķautņaina personība, līdz galam neizpētīts, leģendām un mistikas apvīts ir viņas dzīvesstāsts.

Aspazijas jaunradei un sabiedriski politiskajām aktivitātēm ir būtiska nozīme ne tikai latviešu literatūras, bet arī vispārējās domāšanas kultūras un intelektuālās diskusijas attīstībā.

Aspazijas (1865-1943) īstais vārds bija Johanna Emīlija Lizete Rozenberga, taču jau agrā jaunībā viņa sev izvēlējās zīmīgu pseidonīmu.

Aspazija bija viena no pirmajām autorēm latviešu literatūrā, kas cīnījās par sieviešu lomu sabiedrībā. Viņas lugās centrālā varone bieži vien bija sieviete, kas uzdrošinājās vērsties pret sabiedrības trulumu, kritizēt tā laika aizspriedumus un aizstāvēt savas tiesības.

19.gadsimta 90.gados Aspazija īpaši pievērsās cīņai par sieviešu tiesībām uz augstāko izglītību. Vēlāk viņa to raksturoja kā divu pasaulu kauju, kuras laikā nācies pierādīt, ka sievietes ir līdzvērtīgas vīriešiem un tikpat spējīgas “uzņemt garīgu materiālu”. Pretestība bija tik liela, ka viņa savu uzskatu dēļ pat zaudēja darbu. Pēc laika sievietes guva uzvaru šajā cīņā, tomēr, kā norāda Aspazija, neviena no toreizējām sieviešu tiesību izkarotājām – arī viņa pati – pie studēšanas netika.

2.grupa: Aspazija 20.gadsimta sākumā savos rakstos pauda vilšanos, ka jaunās sievietes, kurām augstākā izglītība nu ir brīvi pieejama, nevēlas iegūtās zināšanas ziedot tautai, “plašākam darba laukam un vispārības uzdevumiem”. Dzejniece sievietei izvirzīja augstākas prasības – pierādīt, ka “viņa ne tikvien spēj garīgu materiālu uzņemt, bet spēj to arī pārvērtēt un pati tālāk pētīt un ko jaunu dot”.

“Sieviete ir pierādījusi, ka viņa ir cilvēks, bet ceļš no cilvēka ved tālāk uz – cilvēci.” (Aspazija)

Aspazija mudināja sievietes ņemt savās rokās vispārējo tautas labumu, kā arī dibināt sieviešu biedrības, lai veicinātu tautas izglītību un attīstītu tās vispārējo saimniecisko stāvokli. Līdzīgi kā savās lugās, viņa arī prozā un publicistikā uzsvēra, ka sievietei sabiedrībā jāuzņemas priesterienes loma – jānes tautai gara gaisma. Viņa bija pārliecināta, ka sievietes ar savu dedzību un gara spējām bieži vien var paveikt vairāk nekā vīrieši.

3.grupa: Ar jaunu sparū Aspazija sevi pieteica sabiedriskajā un kultūras darbā pēc atgriešanās Latvijā 1920. gadā. Tieši Aspazijas darbs Satversmes sapulcē palīdzēja Latvijai kļūt par vienu no modernākajām republikām tālaika Eiropā, nodrošinot sieviešu līdztiesību kā politiski, tā sabiedriski kopumā. Ilgi politiķu atmiņā saglabājies Aspazijas teiciens Satversmes sapulcē “Nu ir atkal tumsības mucai tapa pasprukusi!”, viņas uzstāšanās kultūras jautājumu un laulības likuma lietā, kā arī viņas emocionālās runas skolotāju un jauniešu sanāksmēs, taču divi pieminētie jautājumu cikli ir un paliek novatoriskākie un zīmīgākie mūsu kultūras attīstībā.

Runādama par laulības jautājumu, Aspazija konsekventi uzsver, ka latviešu sievietei ir tādas pašas tiesības kā vīrietim “pēc gaismas tiekties”, resp., iegūt izglītību, darboties sabiedriskā laukā, strādāt profesijā, kas viņu interesē. Tad laulība kļūs par divu garīgi līdzvērtīgu un materiāli neatkarīgu personību kopdzīvi, kuras viena otrai spēj dot gan

fizisku maigumu, gan garīgu jaunatklāsmi. Šī tēze tiek īpaši uzsvērtā 1894. gada nogalē ne visai veikli uzrakstītajā novelē “Cīņa par nākamību”, kas lielā mērā iezīmē savstarpējo attiecību principus, kas Aspaziju un Raini nodarbina nākamajos gadu desmitus. Un daudzas latviešu sievietes ir bijušas pateicīgas par Aspazijas publiski pasludināto modernās laulības dzīves principu.